

ПЛАГІАТ — НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ТВОРЧОСТІ?

Олена Штефан,
*завідувач відділу авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України,
доцент, кандидат юридичних наук*

*Плагиат — це не те що ви вкрали,
а те що ви не зуміли привласнити**

Актуальність обраної теми дослідження полягає в тому, що сьогодні результати інтелектуальної власності використовується набагато ширше, ніж раніше. Учені, музиканти, письменники, фотографи та художники — усі прагнуть продавати на ринку власні продукти й послуги та захистити результати своєї праці. Тому питання охорони та захисту авторських прав є актуальними не лише в доктрині інтелектуальної власності, а й у практичній, правозастосовній діяльності. Захист авторських прав, собою за своєю суттю є сукупністю певних заходів, які застосовуються і спрямовуються на поновлення або визнання авторського права, а також на захист прав осіб, яким належать авторські права в разі їх порушення або оспорення.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що шляхом аналізу чинного законодавства у сфері авторського права будуть вперше виокремлені кваліфікуючі ознаки плагиату як протиправних дій, у результаті яких відбувається порушення особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права, а також буде проведено розмежування плагиату з іншими порушеннями авторського права.

Мета роботи, полягає у визначенні кваліфікуючих ознак плагиату та відокремлення його від інших порушень у сфері авторського права.

Ступень розробки цього питання. Питання незаконного присвоєння результатів чужої творчості (плагиат — від лат. «*plagium*» — крадіжка) в контексті загальної проблематики права інтелектуальної власності розглядали такі відомі правознавці, як В. Гордон, В. Дозорцев, О. Мельник, О. Святоцький, О. Сергєєв, О. О. Підпригора, О. А. Підпригора, Р. Шишка та ін. Прояви плагиату в різних сферах суспільної діяльності були предметом дослідження: К. Афанасєвої, І. Петренко, І. Абдуліної, М. Тимошика, Є. Більченко, Г. Чурпіта та ін. Водночас не проводився комплексний аналіз законодавства та практики з виявленням кваліфікуючих ознак плагиату.

Важливість і водночас складність встановлення факту порушення авторських прав пояснюється, по-перше, досить великою кількістю видів порушень авторських прав і, по-друге, наявністю проміжних фактів, які підлягають доведенню.

Національне законодавство у сфері авторського права містить перелік дій, вчинення яких визнається порушенням авторського права й (або) суміжних прав, що дає підстави для судового захисту.

* Народна мудрість (<http://seo-fight.blogspot.com>).

Плагіат: поняття та його кваліфікуючі ознаки

Статтею 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі — Закон) встановлений перелік дій, які визнаються такими, що порушують авторське право на твір, серед них законодавець називає й «плагіат». У п. «в» ч. 1 цієї ж статті Закону дається визначення плагіату, під яким законодавець розуміє «оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору». Це визначення дає підстави виокремити кваліфікуючі ознаки цього різновиду протиправних дій.

Першою кваліфікуючою ознакою плагіату є посягання на об'єкт авторського права.

Перелік об'єктів охоронюваних авторським правом наводиться у ст. 8 Закону. Слід зазначити, що цей перелік не є вичерпним. Законодавець надає правову охорону творам не залежно від того, оприлюднені вони чи ні, як завершеним так і не завершеним, незалежно від їхніх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо) (ч. 2 ст. 8 Закону).

У визначенні охоронюваних авторським правом об'єктів законодавець пішов шляхом встановлення обмежень, закріпивши виключний перелік об'єктів, на які авторсько-правова охорона не поширюється. Так, відповідно до ст. 8 Закону, правова охорона авторського права поширюється тільки на форму вираження твору та не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі, а, згідно зі ст. 10 Закону, до об'єктів авторського права не належать:

а) повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації;

- б) твори народної творчості (фольклор);
- в) видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади;
- г) державні символи України, державні нагороди; символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань; символіка територіальних громад; символи та знаки підприємств, установ та організацій;
- д) грошові знаки;
- е) розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності та на які поширюється право *sui generis* (своєрідне право, право особливого роду).

При цьому проекти офіційних символів і знаків, зазначених у пунктах «г» і «д», до їх офіційного затвердження вважаються як твори та підлягають правовій охороні.

Отже, деякі гучні заяви, деяких політиків щодо «плагіату законопроекту» [5] чи закону є абсурдними, як і звинувачення у плагіаті науковців щодо «плагіату ідей, теорій, принципів, методів, процедур, процесів, систем, способів, концепцій, відкриттів», з єдиної причини — наведені об'єкти не належать до охоронюваних авторським правом, а отже говорити про плагіат щодо них не можна.

Водночас плагіат можливий не просто щодо об'єкта охоронюваного авторським правом, а саме щодо твору. Згідно зі ч. 1 ст. 8 Закону, об'єктами авторського права є твори в галузі науки, літератури та мистецтва. Тож у цьому контексті потрібно мати на увазі, що відсутнє нормативне визначення «твору науки», «твору літерату-

ри» та «твору мистецтва». Проте під **літературними творами** розуміють будь-які оригінальні письмові твори художнього, публіцистичного та прикладного характеру [10, 173]. **Музичний твір** складається з сполучень звуків, створених музичними інструментами та (чи) голосом [10, 177–178]. Під **науковими творами**, зазвичай, розуміють будь-які оригінальні письмові твори наукового, науково-технічного, науково-популярного та прикладного характеру. Оскільки правова охорона творів не залежить від їхнього змісту (ч. 3 ст. 8 Закону), наукові твори набувають правової охорони внаслідок факту власне існування, і якщо він відповідає умовам охороноздатності. Науковий твір набуває правової охорони, якщо він є результатом творчої праці та втілений у матеріальному носії. Важливим є співвідношення правової охорони наукових творів і вимог, які висувають до змісту таких творів наукові співтовариства. Головна вимога до наукових творів — це високий рівень змісту, послідовність, творчий розвиток сучасних поглядів і уявлень. Науковий твір може уточнювати, розширювати, змінювати закони та теорії [10, 174–176].

Другою кваліфікуючою ознакою плагіату є те, що це завжди активна дія, форму якої законодавець визначив як оприлюднення (опублікування) твору.

Варто зазначити, що законодавець неоднозначно визначив плагіат, завдяки чому можна дійти двох різних висновків. По-перше, можна припустити, що законодавець ототожнює поняття «оприлюднення» й «опублікування». Проте це є різні поняття. Так, під оприлюдненням (розкриттям публіці) твору розуміють здійснену за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (ст. 1 Закону). Тож,

поняття «оприлюднення» є більш широким і таким, що поглинає поняття «опублікування».

Під опублікуванням твору, законодавець розуміє випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права й (або) суміжних прав виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору в кількості, здатній задовольнити, з огляду на характер твору, розумні потреби публіки, шляхом його продажу, здавання в майновий найм, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до нього через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця та в будь-який час за власним вибором або передачі права власності на них чи володіння ними іншими способами. Опублікуванням твору, вважається також депонування рукопису твору, у сховищі (депозитарії) з відкритим доступом та можливістю одержання в ньому примірника (копії) твору (ст. 1 Закону).

Другий висновок, полягає в тому, що законодавець визначаючи «плагіат», лише уточнив спосіб оприлюднення твору — його опублікування. Беручи до уваги специфіку цього протиправного діяння очевидним є те, що воно може бути вчинене саме щодо об'єктів авторського права, котрі мають здатність до тиражування. Безумовно, історія мистецтва знає випадки привласнення оригінального твору іншою особою, що не є її автором, але це вже історія й на сьогоднішній день уявити плагіат щодо твору, який має властивості, що не дозволяють його тиражувати, практично неможливо.

З огляду на вищенаведене, можна припустити, що навряд чи законодавець мав на меті створити колізію норм закону, а тому, закріпивши «оприлюднення (опублікування) твору» саме в такій формі, вказав на один зі способів оприлюднення твору, до якого найчастіше вдаються правопорушники при вчиненні плагіату.

Третя кваліфікуюча ознака плагіату полягає в тому, що дія, яка є зовнішнім проявом плагіату, є незаконною (протиправною).

У доктрині права інтелектуальної власності використання творів класифікують залежно від підстав — на договірні та позадоговірні. Потрібно зазначити, що наведений доктринальний підхід збігається з позицією законодавця. Так, згідно з ч. 1 ст. 15 Закону майнові права автора (чи іншої особи, яка має авторське право) можуть бути передані (відчужені) іншій особі за авторським договором, після чого ця особа стає суб'єктом авторського права. За договором автор (чи інша особа, яка має авторське право) може надати дозвіл на вчинення дій, зазначених у ч. 3 ст. 15 Закону. Водночас, перелік правомочностей автора, закріплений у ч. 3 ст. 15 Закону не є вичерпним. Цивільний кодекс України у ст. 441 також містить перелік дій, що їх законодавець визначає як використання твору, який також не є вичерпним. Варто зазначити, що деякі способи використання творів, названі у Цивільному кодексі України, збігаються з тими, що закріплені в Законі, а деякі — ні.

У статтях 21–25 Закону законодавець закріплює вичерпний перелік випадків позадоговірного використання творів, що пов'язані з обмеженням виключних авторських прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право).

Під неправомірним використанням твору, зазвичай, розуміють будь-яке використання об'єкта авторського права як у межах договору, так і поза договором, що порушує майнові права й особисті немайнові права суб'єктів авторського права.

Четверта кваліфікуюча ознака плагіату полягає в тому, що незаконна дія може проявлятися в оприлюдненні (опублікуванні) твору як, повністю, так і частково.

Згідно з ч. 2 ст. 8 Закону, правова охорона авторського права поши-

рюється на твір незалежно від його обсягу. Так, наприклад, у періодичних виданнях (журналах) можуть опубліковуватися, повністю чи скорочено вигляді, глави або розділи літературного твору, котрі згодом можуть бути опубліковані як окрема книга. Згідно з положенням Закону, авторсько-правова охорона повною мірою поширюється як на окремі частини твору так й на твір у цілому.

Отож, твір може бути визнаний плагіатом не залежно від обсягу незаконного використання твору, адже кваліфікуючою ознакою плагіату є незаконне повне або часткове оприлюднення (опублікування) чужого твору під іменем особи, що не є автором цього твору.

П'ятою кваліфікуючою ознакою плагіату є привласнення чужого твору — оприлюднення (опублікування твору) чужого твору під іменем особи, що не є автором цього твору.

Посягання на особисте немайнове право автора, який став жертвою плагіату, завжди пов'язане з посяганням на право авторства, позаяк плагіатор видає чуже авторство за своє власне.

Право авторства, згідно з п. 1 ч. 1 ст. 14 Закону, п. 1 ч. 1 ст. 423 ЦК України та п. 1 ч. 1 ст. 438 ЦК України, належить до невідчужуваних особистих немайнових прав автора твору. Під правом авторства законодавець розуміє особисте немайнове право автора вимагати визнання свого авторства через зазначення належним чином імені автора на творі та його примірниках за будь-якого публічного використання твору, якщо це практично можливо. Зміст цього права полягає в тому, що саме автор має право стверджувати, що об'єкт права інтелектуальної власності, до яких зокрема належать й об'єкти авторського права, є результатом його інтелектуальної, творчої діяльності, та право авторства на цей результат належить йому як авторові [9, 49].

Види плагіату

У доктрині права інтелектуальної власності проводиться розмежування між грубим, «стовідсотковим», плагіатом, при якому чужий твір привласнюється повністю або практично повністю, і плагіатом «замаскованим», при якому плагіатор намагається сховати своє діяння чи привласнити якісь істотні оригінальні елементи твору, що став жертвою плагіату [4, 484].

У реальному житті грубий «стовідсотковий» плагіат трапляється доволі не часто. До прикладів привласнення чужого твору з подальшим його оприлюднення під ім'ям особи, що не є його автором, належать поодинокі «казусні» випадки, що увійшли в історію літератури та мистецтва. Так, Марко Вовчок протягом 1870–1872 років публікувала в петербурзькому щомісячнику «Переводи лучших иностранных писателей» — переклади, зроблені найнятими нею людьми, під власним прізвищем. Пізніше одна з цих найминок підсунула Марко Вовчок переклад казок Г.-Х. Андерсена, який насправді просто списала зі зробленого два роки тому перекладу кількома іншими перекладачками. Казки вийшли друком, а справжні автори перекладів здійняли галас. Як наслідок, третейський суд з 19 літературів визнав Марко Вовчок винною у плагіаті. Візнатися в тому, що насправді твори вкрала не вона, письменниця не могла. Адже тоді б з'ясувалося ще й те, що вона таємно наймала перекладачок і їхні роботи підписувала власним прізвищем [11].

Академік, літературознавець М. Дубина замолоду (уже після закінчення у 1954 році Львівського педагогічного інституту) у волинській обласній газеті «Радянська Волинь» за 02.06.1959 року опублікував під своїм іменем вірш «Прогодав». Плагіат незабаром було виявлено. Справжнім автором цього вірша є В. Немирович, а вірш спочатку був надрукований у рів-

ненській обласній газеті «Червоний прапор» у 1958 році [3].

Найчастіше трапляються випадки «замаскованого» плагіату, коли відбувається незаконне запозичення (без належного оформлення запозичень, без згоди на переробку тощо) вже оприлюднених творів. Нині, з огляду на різноманітність суспільного життя, приклади плагіату можна навести в науці, літературі, музиці та ін.

Так, свого часу ВАК при Раді міністрів СРСР досить регулярно повідомляв про факти плагіату дисертацій з різних наукових спеціальностей. При виявленні факту плагіату порушники авторського права несли адекватну відповідальність. Наприклад, кандидат філософських наук В. Руденко був позбавлений вченого ступеня за те, що припустився значних текстуальних запозичень із двох кандидатських дисертацій без належного посилання на них. Великий обсяг запозичень у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук був виявлений у Г. Рахімової [1].

Сьогодні в Україні також досить гостро стоїть проблема плагіату в науці. Так, наприклад, нещодавно видавництво «Юрінком Інтер» ініціювало судовий розгляд справи щодо видавництва «Центр учбової літератури», яке здійснило плагіат, випустивши за авторством молодого, але вже відомого українського плагіатора В. Теліпка «Науково-практичний коментар законів України “Про виконавче провадження”, “Про державну виконавчу службу”, “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини”». При цьому, на початку 2011 року вже було порушено кримінальну справу за фактом плагіату Науково-практичного коментаря Конституції України. Фігуранти цієї кримінальної справи все ті ж — «Центр учбової літератури» та згаданий В. Теліпка. У Солом'янському суді м. Києва слухається справа за позовом В. Беляневич проти цього

видавництва та В. Теліпка, що «вкрали» у цього відомого автора текст Науково-практичного коментаря Господарського процесуального кодексу України. Цим же видавництвом випущено науково-практичні коментарі Бюджетного кодексу, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону України «Про місцеве самоврядування», Кодексу адміністративного судочинства України й цілу низку інших фактично скопійованих видань — і все це за два останні роки [2].

Історія літератури знає чимало прикладів плагіату. Так Й.-В. Гете неодноразово черпав ідеї у свого друга Ф. Шиллера. А Т. Манн навіть написав цілу книгу про те, тексти яких авторів він використав для свого «Доктора Фаустуса». Сучасний розвиток інформаційних технологій надає багато переваг, й для плагіату також. Прикладом подібного використання інформаційних технологій може бути літературна робота молодшої німецької письменниці Г. Геґеманн, яка дебютувала з молодіжним романом «Axolotl Roadkill». Г. Геґеманна звинуватили в копіюванні частини текстів блогерів, інших письменників та авторів пісень у свою книгу. Після пред'явлення звинувачень Г. Геґеманн та її видавництво виправили всі помилки у новому накладі роману «Axolotl Roadkill». До книги додали повний список джерел, зокрема інтернет-сторінок, з яких цитувала авторка [8].

Досить гостро стоїть проблема плагіату в рекламі. Загалом, з реклами можна навести безліч прикладів плагіату, проте наведемо найбільш очевидні приклади «запозичень» в рекламі. Найвідоміший приклад — два зайці Energizer Bunny і Duracell Bunny, які, хоча й не схожі один на одного, проте плутають споживача. А ось більш конкретний приклад з міжнародної практики: в 1996 році Goodyear випустила рекламу автомобільних шин, на якій шини були загорнуті в упаковку, подібну до Men-

tos, а на ній написано: «Зимові шини Goodyear». Кілька шин викотилися з відкритої упаковки. Цей принт був відзначений на конкурсі європейської реклами Eurobest і поміщений в його каталог за 1996 рік. Дуже схожим був рекламний зразок 2001 року від компанії Continental: на упаковці з шинами-таблетками написана не назва фірми, а слова Life Safe (безпечне життя). У рекламній діяльності також відбувається й «запозичення» слоганів. Так, 1989 році зі слоганом «Світ на кінчику пальців» вийшов Comstar. А через кілька років він з'явився в рекламі Combella. У 1993 році BBDO використовувало у рекламі фармацевтичної компанії, що продає шлунковий препарат фосфалюгель, слоган «Живи без болю». А через деякий час той самий слоган виник у рекламі шипучого аспірину UPSA. Прикладом плагіату в рекламі можуть слугувати також два плакати, наведені на Рис. 1 [7].

Питання плагіату час від часу виникає й в музиці, проте у цій сфері діяльності на практиці його досить важко виявити та довести, до того ж, звинувачення відомих виконавців у плагіаті часто виявляються рекламним трюком, з метою привернення до себе уваги.

Плагіат як комплексне порушення авторського права

Зважаючи на наведені вище приклади плагіату, а також кваліфікуючі ознаки цього правопорушення, проведемо його розмежування з іншими різновидами порушень авторського права.

Інколи плагіатом називають незаконну переробку твору. Одним зі способів використання творів, щодо вчинення якого обов'язково необхідно отримати дозвіл автора, законодавець називає переробку твору. Під переробкою, зазвичай, розуміють переклад оригінального твору, його певну адаптацію та інші зміни, зумовлені бажанням особи, що здійснює таку перероб-

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Рис. 1. Приклад плагіату в рекламі

ку, додати вилучити чи змінити певні слова, словосполучення, речення абзаци тощо.

Позадовірне використання творів законодавець пов'язує з обмеженням виключних авторських прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право), встановлюючи вичерпний перелік такого використання статтями 21–25 Закону.

Так, без згоди автора (чи іншої особи, що має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора та джерела запозичення, допускається використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, зокрема й цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлене критичним, полемічним, науковим або ін-

формаційним характером твору, в якому цитати включаються; вільне використання цитат у формі коротких уривків з виступів і творів, включених до фонограми (відеограми) або програми мовлення (п. 1 ч. 1 ст. 21 Закону). При цьому під цитуванням законодавець розуміє порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, що використовується, з обов'язковим посиланням на його автора та джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими власні твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні (ст. 1 Закону).

Згідно зі ст. 10 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, допускаються цитати з творів,

які були правомірно оприлюднені за умови дотримання добрих звичаїв та в обсязі виправданому поставленою метою, зокрема й цитування статей з газет і журналів у формі огляду преси, з обов'язковим зазначенням джерела та ім'я автора, якщо це практично можливо.

При цитуванні уривок має повністю збігатися з текстом оригінального твору та наводитися як цитата для того щоб бути використаним для аналізу твору чи для критичних коментарів і суджень. Цитата може використовуватись лише для задоволення навчальної або дослідницької мети та не повинна виходити за межі визначеної мети [4, 201–202].

Висвітлюючи питання використання цитат у творах, необхідно мати на увазі, що вразі відсутності належного оформлення, тобто вказівки на автора та джерело запозичення, дії автора, який вільно використовує у своєму творі уривки твору іншого автора, можуть кваліфікуватись як плагіат.

Щодо інших законодавчо визначених випадків вільного використання творів, закріплених статтями 22–25 Закону вони не можуть бути застосовані до ситуації, коли мова йде про плагіат, адже ст. 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права» встановлює перелік випадків вільного відтворення бібліотеками й архівами примірників твору репродуктивним способом, ст. 23 Закону України містить перелік вільного відтворення примірників твору для навчання, ст. 24 Закону України присвячена вільному копіюванню, модифікації та декомпіляції комп'ютерних програм, а ст. 25 Закону України визначає випадки вільного відтворення попередньо правомірно оприлюднених творів у особистих цілях або для кола сім'ї.

Окрім вище викладеного, необхідно брати до уваги й деякі положення міжнародно-правових актів. Так, згідно з п. 2 ст. 9 Бернської конвен-

ції про охорону літературних і художніх творів, законодавство будь-якої країни може дозволити вільне відтворення літературних і художніх творів, якщо таке відтворення стосується лише визначених особливих випадків; не завдає збитків нормальному використанню твору; не зачіпає необґрунтовано законні інтереси автора. Угода TRIPS (ст. 13) поширила зазначені принципи на всі майнові права інтелектуальної власності на твори. Також, принципи закріплені Бернською конвенцією щодо обмежень і винятків майнових прав авторів творів знайшли своє закріплення й у п. 1 ст. 10 Договору ВОІВ про авторське право. Варто зазначити, що при визначенні обмежень майнових прав авторів творів у Законі України «Про авторське право і суміжні права» законодавець виходив з принципів, встановлених у Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів, Угоді TRIPS та Договорі ВОІВ про авторське право. В Україні в основу обмежень майнових прав інтелектуальної власності покладені принципи, відповідно до яких дозволяється використання об'єкта авторського права, якщо це не завдає шкоди нормальному використанню цього об'єкта; не порушує законних інтересів суб'єктів авторського права. При цьому принципи обмеження майнових прав автора твору повинні виконуватись тільки разом і послідовно [9; 157].

У більшості випадків плагіат є посяганням на цілісність твору. Автор має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганням на твір, яке може зашкодити честі та репутації автора (п. 4 ч. 1 ст. 14 Закону, ч. 1 ст. 439 ЦК України). Автор має право вимагати, щоб його думки, втілені у творі, не видозмінювались, не спотворювались, а суспільство — претендувати на користування результатами творчості

людського розуму в їх первинних формах [10, 255].

На міжнародному рівні право на недоторканність і цілісність твору, разом з правом авторства, визнається Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів (ст. 6bis), яка встановлює таке: «Незалежно від майнових прав автора і навіть після уступки цих прав він має право вимагати визнання свого авторства на твір і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншим змінам цього твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, яке здатне завдати шкоду честі та репутації автора».

Висновок:

Плагиат як різновид порушення авторського права є комплексним порушенням, котре посягає як на особисті немайнові права автора твору так і на майнові права суб'єктів авторського права.

Завдяки виокремленим кваліфікуючим ознакам плагиат можна відрізнити від інших порушень авторського права, як то незаконний (без дозволу з/без виплати авторської винагороди) переклад твору або будь-яка інша незаконна переробка твору. До того ж деякі дії, що можуть бути схожі на плагиат, насправді не містять у собі ознак порушень авторського права (вільне використання творів). Також необхідно звернути увагу, що звинувачення у плагиаті можуть висловлювати лише автори, їхні спадкоємці чи інші особи, яким належить майнове авторське право на твір, адже їм належить авторське право на твір, який було незаконно використаний і

саме вони є заінтересованими особами в захисті своїх прав та законних інтересів.

Відтак, перш ніж порушувати питання плагиату, необхідно відповісти на питання: чи справді він мав місце? Цю думку підтверджує ще й історія, що сталася з індійським письменником Тапаном Дас Гупта. Так, майбутній письменник у підлітковому віці написав роман, через свою сором'язливість нікому його не показував, окрім найближчого друга. Через декілька днів юнак був приголомшений, коли побачив, що сюжет одного з фільмів і сюжет його роману однакові. Однак фільм було знято задовго до того, як з'явився твір Тапана. Він викинув його через страх отримати клеймо плагіатора. З цієї історії письменник зробив такий висновок: «...упереджене розуміння явища «плагиат» є шкідливим для творчості» [6]. ♦

Список використаних джерел

1. Сичивиця О. Авторство і псевдоавторство в науці : стаття друга : Плагиат і плагіатори [Електронний ресурс] / О. Сичивиця // Соціогуманітарні проблеми людини. — 2008. — № 3. — С. 39–47. — Режим доступу до ресурсу : <http://dSPACE.nbuv.gov.ua>.

2. Ковальський В. Видавництво «Юрінком Інтер» пред'явило позов до «Центру навчальної літератури» у зв'язку з плагіатом [Електронний ресурс] / В. Ковальський. — 11.08.2011 року. — Режим доступу до ресурсу : <http://yuricom.com>.
3. Друзюк О. Літературний злодій — Микола Дубина [Електронний ресурс] / О. Друзюк // Радянська Волинь. — 16.06.1959 року; Бондаренко О. Літературний злодій — Микола Дубина / О. Бондаренко // Віче. — 09–16.06.2011 року. — С. 3. — Режим доступу до ресурсу : <http://uk.wikipedia.org>.
4. Липцик Д. Авторское право и смежные права / Д. Липцик ; пер. с фр. ; предисловие М. Федотова. — М. : Ладомир; Издательство ЮНЕСКО, 2002. — 788 с.
5. Москаль закликає Могильова подати у відставку за плагіат законопроект у про проституцію [Електронний ресурс]. — 07.11.2011 року. — Режим доступу до ресурсу : <http://news.dt.ua/POLITICS>.
6. Коломійчук Т. Обережно-плагіат?! / Тетяна Коломійчук, Сергій Галамашевич [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.chtei-knteu.cv.ua>.
7. Плагіат в рекламі [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://ratusha.com.ua>.
8. Функ Г. Плагіат, копія, цитата, ремікс: що пристойно в літературі? / Гіза Функ, Леся Юрченко [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.dw.de>.
9. Право інтелектуальної власності : науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. — К. : Парламентське вид-во, 2006. — 432 с.
10. Судариков С. А. Основы авторского права / С. А. Судариков. — Мн. : Амалфея, 2000. — 512 с.
11. Цалик С. Як Марко Вовчок літературних негрів наймала [Електронний ресурс] / С. Цалик // Країна. — № 27. — 15.07.2011 року. — Режим доступу до ресурсу : <http://uk.wikipedia.org>.

Надійшла до редакції 08.02.2012 року